

Strategie pro práci s nadanými žáky

Nadaný žák je ten, který při adekvátní podpoře vykazuje v určitých oblastech oproti svým vrstevníkům mimořádnou úroveň v **rozumových, pohybových, manuálních, uměleckých či sociálních dovednostech a schopnostech**. U mimořádně nadaného žáka jeho schopnosti dosahují mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních či uměleckých nebo sociálních dovednostech (dle vyhlášky č27/2016).

Spolupráce na rozvoji nadaných

Na rozvoji nadaného dítěte se podílí třídní učitel(ka) nebo učitel daného předmětu, pracovník ŠPP, rodiče, trenéři či vedoucí kroužků školních a mimoškolních aktivit.

Specifické rysy nadaných žáků

Nadaný žák může být jak dítě, které má výborné výsledky ve škole a žádné problémy s chováním, nebo také takové, které své nadání skrývá za problematickým chováním – může být precitlivělý, trpět úzkostmi, může mít špatné vztahy s vrstevníky a toto vše se může odrážet i ve studijních výsledcích. Některé děti mohou také spadat do skupiny dvojí výjimečnosti – děti nadané s SPU, ADHD či Aspergerovým syndromem. O to větší podporu k rozvíjení nadání tyto děti potřebují.

Charakteristiky nadaných dětí:

Bohatá slovní zásoba	Mnoho zájmů
Vysoká pozornost	Smysl pro humor
Kreativita	Velké množství informací
Vyšší schopnost argumentace	Tendence řídit a organizovat
Má rádo hudbu, pamatuje si melodie, hraje výborně	Má rádo logické a matematické či fyzikální úkoly
Sebekritičnost, vysoké nároky na sebe	Dbá na přesnost vyjadřování
Dobrá paměť	Rádo a dlouho čte, bere si z toho ponaučení
S lehkostí se orientuje v moderních technologiích, programuje	Rádo diskutuje o vědeckých tématech, zajímá se o vědecká témata
Časné čtenářství	Zvídavost
Schopnost originálního řešení	Učí se rychleji
Vyjadřuje se v metaforách	Udrží pozornost
Pozorovatelem druhých, nechá se inspirovat	Perfekcionismus

Tyto znaky jsou pouze vodítkem, žák nemusí splňovat všechny naráz. Pokud učitel získá „podezření“ na nadání žáka, tak je vhodné spojit se s rodiči a zavést společnou spolupráci na podporu rozvoje dítěte. Vhodné je také spolupracovat s PPP. Dítěti, které vykazuje jisté nadání je vhodné společně s rodiči vyplnit dotazník pro nadání – posuzovací škálu, která je dostupná na [stránkách PPP Ústí nad Orlicí](#). Zde můžeme nalézt posuzovací škálu pro 1.-2. ročník, 3.-5. ročník, 8.-9. ročník – český jazyk, chemii, matematiku, biologii a fyziku.

Důležité je rozlišit nadané dítě pouze od bystrého dítěte. K tomu nám může sloužit tato tabulka:

BYSTRÉ DÍTĚ	NADANÉ DÍTĚ
Umí odpovídat	Klade další otázky
Zajímá se	Je zvědavé
Má dobré nápady	Má neobvyklé nápady
Odpovídá na otázky	Zajímají jej detaily, rozpracovává, dokončuje.
Je vůdcem skupiny	Je samostatné, často pracuje sám
Jednoduše se učí	Většinu už zná
Mezi vrstevníky je oblíben	Více mu vyhovuje společnost starších dětí
Chápe významy	Dělá závěry
Přesně kopíruje zadaná řešení	Vytváří nová řešení
Dobře se cítí ve škole	Dobře se cítí, když se učí (něco nového)
Přijímá informace	Využívá informace
Je vytrvalý při sledování	Sleduje pozorně
Je spokojený s vlastním učením a výsledky	Je velmi sebekritické

(Cvetkovic – Lay, J. 1995)

Možné problémy nadaných dětí ve výuce

V oblastech, pro které mají děti nadání nebo o ně vykazují vysoký zájem, tak obvykle dosahují výborných výsledků. V jiných oblastech ale jejich výsledky mohou být průměrné či podprůměrné. Důvodem může být to, že se neumí efektivně učit, nemusí vidět smysl v zadání nebo v tom, co se učí, může své nadání skrývat, aby zapadl do kolektivu. Problémem mohou být také sociální vztahy, a to nejen s vrstevníky, ale také s učiteli. Je tedy důležité zjistit nejen to, v čem žák vyniká, ale také s čím má problémy. Někteří žáci mohou být nadaní, aniž bychom to předpokládali, protože se mohou zdát demotivovaní, frustrovaní, „rebelující“, sociálně izolovaní, hyperaktivní či jako tzv. „denní snílci“.

Strategie pro učitele

Učitel sleduje žáky ve svém předmětu, kteří vynikají (tzn. nejen v hlavních předmětech, ale také např. v TV, Př., HV, D atd.).

- 1) Začít od schopných žáků
- 2) Zhodnotit schopnosti žáků jejich pozorováním
- 3) Používat hádanky, hry, rébusy, hlavolamy k motivaci dětí
- 4) Hledat nadání i za netypickými projevy dětí
- 5) Komunikovat s rodiči o rozvoji jejich dítěte
- 6) Využívat inspirativní úlohy s přesahem do dalších předmětů
- 7) Poskytovat literaturu, která odpovídá mentálnímu věku nadaného dítěte
- 8) Podněcovat k vlastnímu rozvoji
- 9) Hodnotit v rámci individuálních specifik nadaného dítěte
- 10) Využít moderní technologie
- 11) Podpořit samostatné myšlení a rozhodování se

(Valentová, 2020)

Při vytipování nadání u žáka učitel kontaktuje pracovníka ŠPP a zkonzultují spolu případné další postupy.

Obsah výuky

Prohlubování výuky – rozšiřování učiva nad rámec běžného učiva (žák pracuje s ostatními ale na složitějších aktivitách. Úloha není prací pro žáka navíc. Rozšíření učiva přináší žákovi výhody v podobě kreativního a produktivního myšlení, rozvíjí vyšší úroveň myšlení, podporuje představivost, rozvíjí osobnost.

Urychlení (akcelerace) – umožňuje rychlejší postup ve vzdělávání. Může probíhat v rámci třídy (vnitřní akcelerace) nebo mimo kmenovou třídu (vnější akcelerace), tzn. přeskokování ročníku, předmětu či absolvování 2 ročníků v jednom roce.

(Machů, 2010)

Metody výuky

Do metod pro rozvoj nadání žáka patří např. metody kritického myšlení, mentální mapy, brainstorming, brainwriting, volné psaní, badatelská výuka, CLIL, skupinová výuka, párové učení, didaktické hry, projektová výuka.

Základní škola Lanškroun,
náměstí Aloise Jiráska 139,
okr. Ústí nad Orlicí

Rozvoj mimo výuku

Žáky s nadáním je vhodné zapojovat do projektů (např. projekty třídní, ale také E-twinningové), účastnit se různých typů soutěží – oborových olympiád, technických soutěží (např. Amavet, Roborave), podporovat je školními i mimoškolními kroužky (nutná podpora rodiny).

Instituce, na které se můžeme obrátit

PPP Ústí nad Orlicí – zde můžeme nalézt také metodiky k diagnostice nadaných, na základě vyšetření lze stanovit PO pro nadané. Informace jsou dostupné na stránkách [PPP](#).

Krajská síť podpory nadaných – Pardubice, pracoviště [NPI](#).

[Mensa pro děti](#) – určena pro děti 5-19 let.

[Centrum rozvoje nadaných dětí](#) – vzdělávání také pro pedagogy v této tematice.

[Centrum nadání](#) – program pro nadané děti a jejich rodiče, podpora pedagogů a možnost diagnostiky.

Příklad

Viktorie (14 let)

Viki má problémy v českém jazyce, občas neporozumí zadání, při práci je pomalejší, a hlavně má problém v praxi aplikovat jednotlivá pravidla pravopisu, ačkoliv je teoreticky celkem dobře zná. Když jev společně s paní učitelkou opraví a vysvětlí, učivo pochopí, ale po čase si to už znovu nevybaví. Oproti tomu v anglickém jazyce nejenže nemá žádné obtíže, ale dokonce vyniká. Mluví plynule, zvládá gramatické jevy, má dostatečnou slovní zásobu. V tomto předmětu dokonce vyniká.

Za ŠPP vypracovala Mgr. Cinková Petra